

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ  
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та соціальної роботи

2021-2022 навчальний рік

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ  
«Медична психологія»

галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність /ОКР 223 «Медсестринство»  
ОПП «Сестринська справа» другого (магістерського) рівня

Курс 1

Силабус навчальної дисципліни розглянуто  
на засіданні кафедри психіатрії ,наркології ,  
медичної психології та соціальної роботи

Схвалено методичною комісією з проблем  
терапевтичного профілю

Протокол від:  
“\_30\_”08\_\_\_\_\_2021\_ року № 10\_\_

Протокол від:  
“\_31\_”\_08\_\_\_\_\_2021\_\_ року № \_1\_\_

Завідувач кафедри  
\_\_\_\_\_ проф.Кожина Г.М.  
(підпис) (прізвище та ініціали)

Голова \_\_\_\_\_ проф.Кравчун П.Г.  
(підпис) (прізвище та ініціали)

## НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «Медична психологія»

**Викладачі :** Коровіна Л.Д., к.м.н., доц.кафедри, Литвиненко В.В., асистент кафедри.

Викладачі мають спеціалізацію за фахом «Медична психологія», «Психіатрія», «Наркологія». Кафедра є науково-методичним центром з питань психоосвіти МОЗ України.

Коровіна Л.Д. +3 80 (68) 318 73 90. E-mail [ld.korovina@knmu.edu.ua](mailto:ld.korovina@knmu.edu.ua)

Литвиненко В.В. +3 80(68)318 73 90. E-mail [vv.lytvynenko@knmu.edu.ua](mailto:vv.lytvynenko@knmu.edu.ua)

Очні консультації, заочні консультації. Он-лайн консультації: на платформі або Zoom по середам кожного тижня о 14 годині за київським часом.

**Локація:** 61022, м. Харків, пр. Науки, 4; вул. Академіка Павлова, 46.  
Тел./факс (057) 738-10-68

Клінічні бази кафедри: КНП ХОР «Обласна клінічна психіатрична лікарня №3», Військово-медичний клінічний центр Північного регіону, ДУ «Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України», КНП ХОР «Обласний наркологічний диспансер», ННМК «Університетська клініка» ХНМУ.

E-mail: [kaf.6med.psihiatrii@knmu.edu.ua](mailto:kaf.6med.psihiatrii@knmu.edu.ua) Час проведення занять: понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця (практичні заняття 8:00-12:15 / 12:25-16:45 у відповідності з розкладом; лекції – 9:20-11:00, 13:20-15:00 у відповідності з розкладом).

**Анотація:** освоєння навчальної дисципліни «Медична психологія» полягає у формуванні у студентів цілісного системного психологічного підходу до аналізу способів виявлення особливостей психіки людини, що страждає будь яким захворюванням, їх вплив на здоров'я і хворобу, міжособистісні відносини, включаючи взаємини в системі лікар - медичний працівник - пацієнт, соматопсихічних і психосоматичних взаємовпливів, знайомство з основними методами психологічної допомоги пацієнтам та психокорекції виявлених порушень.

**Мета вивчення.** Метою вивчення навчальної дисципліни «Медична психологія» є ознайомлення студентів з основними проблемами медичної психології на сучасному етапі розбудови суспільства; ознайомлення з загальними поняттями та закономірностями психічної діяльності соматично хворої людини, формування навичок безконфліктного забезпечення з пацієнтами та у медичному середовищі, формування на цій основі медико-психологічних вмінь, що є важливим елементом професійної підготовки та майбутньої діяльності медичного працівника.

**Основні завдання** дисципліни «Медична психологія»: оволодіти основними категоріями та поняттями медичної психології; ознайомити із закономірностями формування та основними властивостями психічних процесів особистості соматично хворої людини, висвітлити проблему спілкування у медичному середовищі, зокрема з пацієнтом та його родичами; сприяти вирішенню питань побудови та організації міжособистісної взаємодії в колективі; засвоїти ефективні методів впливу на особистість хворої людини за допомогою психогігієнічних, психопрофілактичних та психотерапевтичних заходів

**Статус дисципліни** – дисципліна за основним блоком.

**формат дисципліни** – змішаний (поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання на платформі Moodle).

**Посилання на сторінку платформи Moodle:**  
<http://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=3953>

### Опис дисципліни

Курс: 1, заочна форма навчання.

Загальна характеристика дисципліни.

**Навчальна дисципліна «Медична психологія»:** закладає основи вивчення студентами психіатрії, наркології, терапії та інших клінічних дисциплін, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами; забезпечує формування умінь застосовувати знання з медичної психології в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності; закладає

основи пізнання медичною сестрою психології хворої людини, формування здорового способу життя та профілактики порушення психічних функцій в процесі життєдіяльності та при різних захворюваннях.

Роль та місце дисципліни у системі підготовки фахівців. вивчення навчальної дисципліни є особистість хворої людини в широкому сенсі цього слова, медичний працівник, взаємовідношення хворого і медичних працівників на всіх етапах лікувально-діагностичного процесу, що є найважливішим в веденні професійної діяльності.

#### Компетентності

Здатність оцінювати ризики розвитку, методи діагностики хвороб цивілізації.

Здатність планувати та здійснювати реабілітаційну допомогу.

Здатність планувати та здійснювати реабілітаційну допомогу.

Здатність здійснювати організацію та управління діяльністю медсестринських структурних підрозділів.

Здатність застосовувати наукові підходи щодо планування дизайну досліджень, збору даних, розповсюдження та використання результатів наукових досліджень у сфері охорони здоров'я.

Здатність застосовувати основи педагогіки і психології в освітньому процесі у закладах вищої освіти.

Здатність ефективно й компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в галузі охорони здоров'я.

#### **Результати навчання:**

- Застосовувати професійні знання; формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі академічного або професійного спрямування.
- Знаходити рішення у професійній діяльності, мати достатню компетентність в методах самостійних досліджень, бути здатним інтерпретувати їх результати.
- Володіти та застосовувати знання та уміння із загальної та професійної підготовки при вирішенні спеціалізованих завдань.
- Аргументувати висновки та виявляти зв'язки між сучасними концепціями в організації процесу управління на кожному етапі професійної діяльності.
- Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.
- Демонструвати поглиблення базових знань за допомогою самоосвіти, демонструвати уміння представити і оцінити власний досвід та аналізувати й застосовувати досвід колег, демонструвати здатність обміну досвідом з іншими спеціалістами.
- Виявляти, узагальнювати та вирішувати проблеми, що виникають в процесі професійної діяльності та формувати почуття відповідальності за виконувану роботу.
- Застосовувати правила біоетики та біобезпеки у своїй фаховій діяльності.
- Координувати, модифікувати і комбінувати різні методи дослідження з метою виконання типових і нетипових професійних завдань.
- Здатність оцінювати ризики розвитку, методи діагностики хвороб цивілізації.
- Здатність забезпечувати геріатричну, паліативну медичну допомогу та догляд за людьми похилого віку.
- Здатність здійснювати організацію та управління діяльністю медсестринських структурних підрозділів.
- Володіти професійними знаннями; вміти формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі академічного або професійного спрямування.
- Застосовувати методи абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

- Виконувати управлінські функції та організувати надання якісних послуг у сфері охорони здоров'я..
- Застосовувати фахові знання сформовані на основі світових наукових джерел медичної інформації.
- Здійснювати мотивацію та стимулювання в набутті знань з метою удосконалення власних професійних умінь, навичок.
- Виявляти активність, підтримувати лідерство у вирішенні проблемних питань, пов'язаних з професійною діяльністю.
- Застосовувати етико-деонтологічні засади у професійній діяльності, з метою вирішення проблемних питань щодо особистісних переконань та етичних міркувань.
- Розробляти та впроваджувати плани професійної діяльності, виявляти професійні проблеми і знаходити шляхи їх конструктивного розв'язання.
- Проявляти позитивну професійну, соціальну та емоційну поведінку і адаптувати її до системи загальнолюдських цінностей, самостійність і відповідальність у роботі..
- Ідентифікувати, імітувати, демонструвати та контролювати виконання професійних навичок та умінь.
- Розробляти заходи з профілактики захворювань та сприяти їх реалізації на практиці.

**Методи навчання.** Видами навчальної діяльності студентів згідно з навчальним планом є: а) лекції, б) практичні заняття, в) самостійна робота студентів (СРС).

Тематичні плани лекцій, практичних занять та СРС забезпечують реалізацію у навчальному процесі всіх тем, які входять до дисципліни.

Теми лекційного курсу розкривають проблемні питання відповідних розділів в медичній психології. У лекційному курсі максимально використовують дидактичні засоби (мультимедійні презентації, слайди, учбові кінофільми).

#### **Практичні заняття передбачають:**

- 1) обговорення з викладачем учбових елементів заняття;
- 2) дослідження студентами психологічного стану пацієнтів;
- 3) виконання тестових завдань;

Студентам рекомендується вести протоколи практичних занять, в яких вони описують психологічний стан пацієнтів, вирішення клінічних задач, вирішують тестові завдання.

СРС та індивідуальна робота студентів містить:

- підготовку до практичних занять за запланованими темами;
- індивідуальну СРС (виступ на науково-практичній конференції клініки, написання статей, доповідь реферату на практичному занятті, тощо);

Викладачі кафедри забезпечують можливість здійснювати СРС, під час практичних занять проводять контроль та оцінку її виконання.

Обсяг дисципліни: кредитів ЕКТС – 3, всього годин 90, з них лекції – 2 години, практичні заняття – 8 годин, СРС – 80 годин.

#### **Теми лекцій**

<b>№ з.п.</b>	<b>ТЕМА</b>	<b>Кількість годин</b>
1.	Медична психологія: визначення, предмет і задачі. Психодіагностика. Психологія індивідуальних відмінностей. Особистість і хвороба. Психосоматичні розлади	1
2.	Психологія лікувально-діагностичного процесу. Психологія медичних працівників. Психологічні аспекти суїцидальної та девіантної поведінки. Принципи сестринської психотерапії	1

	<b>Разом</b>	2
--	--------------	---

### 5. Теми практичних занять

<b>№ з.п.</b>	<b>ТЕМА</b>	<b>Кількість годин</b>
1.	Методи психологічного дослідження в сестринській практиці. Психічне здоров'я. Критерії ВООЗ. Психологічні особливості етапів діагностичного процесу.	1
2.	Акцентуйовані особистості, визначення та типологія. Відношення хворого до свого захворювання	1
3.	Клініко-психологічні аспекти пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери, свідомості, самосвідомості, їх рівні, стани свідомості у хворого.	1
4.	Основні вимоги до особистості медичних працівників.	1
5.	Психосоматичний підхід в медичній психології та медицині.	1
6.	Психологічні особливості хворих при різних захворюваннях.	1
7.	Психологічні аспекти залежної поведінки. Суїцидальна поведінка. Танатологія та евтаназія	1
8.	Основні методи психотерапії в роботі медичної сестри	1
	<b>Разом</b>	8

### 6. Самостійна робота

<b>№ з.п.</b>	<b>ТЕМА</b>	<b>Кількість годин</b>
1.	Підготовка до практичних занять. Методи психологічного дослідження в роботі медичної сестри. Психічне здоров'я. Критерії ВООЗ.	6
2.	Структура особистості за К.К. Платоновим. Варіанти акцентуйованих особистостей. Особливості особистісних реакцій в залежності від віку.	6
3.	Клініко-психологічні особливості пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери, свідомості, самосвідомості, їх рівні, стани свідомості у хворого	6
4.	Основні вимоги до особистості медичних працівників. Професійна деформація.	4
	Професійний стрес. Синдром емоційного вигорання	4
5.	Роль деонтології і медичної етики у профілактиці ятрогеній.	4
6.	Психологічні основи спілкування у лікувальному процесі. Конфлікти в медичному середовищі, шляхи їх вирішення	6
8.	Психологічні особливості етапів діагностичного процесу. Медична етика та деонтологія	4
9.	Психосоматика та форми психологічного захисту. Психосоматичні розлади, їх профілактика	4
11.	Психологічні особливості хворих при різноманітних захворюваннях.	4
12.	Психологічні аспекти залежної поведінки. Суїцидальна поведінка. Танатологія та евтаназія	4
13.	Основні методи сестринської психотерапії	4
14.	Психогігієна та психопрофілактика	4
15.	Психологічні особливості жінок під час вагітності та пологів.	4

16	Психологічні особливості хворих при інфекційних захворюваннях , туберкульозі, СНІДі	4
17	Психологічні особливості хворих з онкологічною патологією	4
18	Психологічні особливості хворих з ендокринними, нервовими та психічними захворюваннями	4
19	Психологічна допомога в кризових періодах, психологічні особливості надання медичної допомоги при надзвичайних ситуаціях	4
	<b>Разом</b>	<b>80</b>

### **Політика та цінності дисципліни**

Вимоги дисципліни. Щоб досягти мети навчання і успішно пройти курс, необхідно: з першого дня включитися в роботу; регулярно відвідувати лекції, читати матеріал попередньо, до його розгляду на практичному занятті; виконувати всі необхідні завдання і працювати щодня; вміти працювати з партнером або в складі групи; звертатися за допомогою і отримувати її, коли Ви її потребуєте.

Відвідування занять та поведінка. Студентам необхідно не спізнюватися і не пропускати заняття; приходити на кафедру одягненими в медичний халат, мати змінне взуття, мати при собі, захистну маску, зошит, ручку. До початку занять на клінічній базі кафедри студенти повинні пройти медогляд і мати санітарну книжку з допуском для роботи в лікувальному закладі.

Використання електронних гаджетів (мобільний телефон, планшет) не допускається в ході практичних занять, лекцій та при проведенні всіх видів контролю.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування та плагіат при підготовці студентських наукових робіт не допускаються.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Студенти з особливими освітніми потребами повинні зустрітися з викладачем або попередити його до початку занять, на прохання студента це може зробити староста групи. Якщо у Вас виникнуть будь-які питання, будь ласка, зв'яжіться з викладачем.

#### Рекомендації щодо успішного складання дисципліни:

-активність здобувачів вищої освіти під час практичного заняття, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи.

Студенти можуть отримати додаткові преференції за індивідуальні завдання, а саме доповідь на клінічних конференціях бази кафедри, доповідь реферату на практичному занятті, доповідь історії хвороби хворого на практичному занятті, написання тез, статей, участь у республіканських олімпіадах

Техніка безпеки. Всі студенти повинні обов'язково пройти інструктаж з техніки безпеки, який проводиться на початку першого заняття. Інструктаж проводить викладач академічної групи або відповідальна особа, згідно з інструкцією затвердженій наказом ХНМУ із записом у відповідному журналі.

### **Політика оцінювання**

Система оцінювання та вимоги. Поточна навчальна діяльність здійснюється та контролюється викладачем академічної групи, після засвоєння студентами кожної теми дисципліни, за неї виставляються оцінки з використанням 4-бальної (традиційної) системи: «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно».

Підсумкове заняття проводиться після логічно завершеної частини дисципліни, що складається з сукупності навчальних елементів навчальної програми, яка поєднує усі види підготовки (теоретичної, практичної і та ін.) елементи освітньо-професійної програми (навчальної дисципліни, усіх видів практик, атестації), що реалізується відповідними формами навчального процесу.

Підсумкове заняття проводиться згідно з навчальною програмою протягом семестру за розкладом, під час занять. Прийом підсумкового заняття здійснюється викладачем академічної групи або проводиться обмін суміжних груп між викладачами. Форми проведення підсумкового заняття стандартизовані і включають контроль усіх видів підготовки (теоретичної, практичної, самостійної і т.д.), передбачених навчальною програмою дисципліни:

Оцінювання включає:

1. Вирішення пакету тестових завдань за змістом навчального матеріалу
2. Оцінювання освоєння практичних навичок (критерії оцінювання – «виконав» або «не виконав»);
3. Під час оцінювання знань студента з теоретичних питань, що входять до даного підсумкового заняття студенту виставляється традиційна оцінка, яка конвертується у багатобальну шкалу разом з оцінками за поточну навчальну діяльність.

Перерахунок середньої оцінки поточної навчальної діяльності у багатобальну шкалу ЕСТС проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності студентів ХНМУ».

Мінімальна кількість балів, яку має набрати студент для допуску до д/з – 70 балів, максимальна кількість балів, яку може набрати студент – 120 балів.

*Підсумковий семестровий контроль* проводиться після завершення вивчення дисципліни у формі диференційованого заліку.

Мінімальна позитивна оцінка на диф.залік – 50 балів. Максимальна кількість балів – 80 балів. Дисципліна вивчається протягом семестру оцінка з дисципліни визначається як середнє арифметичне балів ПНД семестр, протягом яких вивчалась дисципліна, які переводяться у 120-бальну шкалу ЕСТС з додаванням балів, одержаних безпосередньо на ДЗ

Якщо диф.залік не складено, встановлюються дати перескладання під час канікул, до початку наступного семестру.

Ліквідація академічної заборгованості (відпрацювання). Відпрацювання проводяться згідно положенню про відпрацювання ХНМУ

[http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com\\_content&view=article&id=1226%3A2013](http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1226%3A2013)

Правила оскарження оцінки. Студент може оскаржити свою позитивну оцінку протягом доби. Для цього він письмово звертається до завідуючого кафедрою. Завідувач кафедри призначає комісію у складі 3 осіб: голова комісії – завідувач кафедри, та два члени комісії з викладачів кафедри. Ця оцінка є остаточною та оскарженню не підлягає.

### **Індивідуальні завдання**

Виконання індивідуального завдання передбачає підготовку повідомлення або написання реферату на основі опрацювання першоджерел на одну із запропонованих тем:

1. Розвиток медичної психології в Україні і світі, основні сучасні тенденції.
2. Алгоритм вибору методів психологічного дослідження.
3. Тактика поведінки лікаря з пацієнтами, що мають акцентуйовані риси особистості.
4. Особливості поведінки хворих з різними типами реагування на хворобу.
5. Принципи психотерапевтичної корекції відношення до хвороби.
6. Роль вольових якостей особистості у лікувальному процесі.
7. Психодинамічний підхід у медицині.
8. Вимоги до особистості медичних працівників, історичний аспект
9. «Синдром емоційного вигорання» та шляхи його попередження.
10. Правила деонтології і субординації у медичному середовищі.
11. Особливості спілкування в медичному середовищі.
12. Психологічні особливості етапів діагностичного процесу.

13. Основні принципи спілкування лікаря з хворими та їх родичами.
14. Конфлікти в медичному середовищі, способи вирішення та попередження.
15. Психосоматичний підхід як принцип лікувальної діяльності (історичний аспект).
16. Теорії психосоматичних взаємовідношень.
17. Механізми психологічною захисту особистості, їх визначення та значимість.
18. Копінг-стратегії особистості, їх визначення та значимість.
19. Принципи профілактики психосоматичних розладів.
20. Особливості психології хворих дітей та людей похилого віку.
21. Сидром Мюнхгаузена: діагностика та попередження.
22. Вплив на психіку людини вроджених та набутих фізичних дефектів.
23. Залежності харчової поведінки.
24. Профілактика суїцидів.
25. Психодинамічна характеристика онкологічної патології та психологічні особливості хворих на екстра церебральні пухлини.
26. «Телефони довіри».
27. Евтаназія: сучасні перспективи.
28. Психогігієна праці медичного працівника.
29. Роль медичної сестри в профілактиці нозопсихологічних проявів.
30. Психологічна та соціальна реабілітація осіб, які стали інвалідами під час проходження військової служби, та інших осіб, які постраждали під час виконання обов'язків військової служби (службових обов'язків) в Україні.
31. Основні сучасні методи психотерапії, їх використання (на прикладі 1-2 методів).
32. Психологічна допомога у кризових періодах.
33. Психологічні особливості надання медичної допомоги у надзвичайних ситуаціях.

### **Завдання для самостійної роботи**

Передбачається вивчення додаткових питань для самостійного опрацювання, які не входять до плану аудиторних занять і забезпечують поглиблене вивчення студентами тем в процесі підготовки до практичних занять:

1. Загальна характеристика пізнавальних психічних процесів.
2. Увага, види уваги, їх характеристика.
3. Властивості уваги.
4. Поняття про відчуття. Основні властивості відчуттів.
5. Чутливість аналізаторів, пороги чутливості.
6. Класифікація видів відчуттів. Больові відчуття.
7. Індивідуальні особливості відчуттів.
8. Поняття про сприймання. Відчуття та сприймання.
9. Характеристика основних властивостей сприймання.
10. Види сприймання.
11. Поняття про ілюзії та галюцинації.
12. Індивідуальні відмінності сприймання, їх діагностика.
13. Відчуття та сприймання в професійній діяльності лікаря.
14. Психологічні теорії пам'яті, мислення та емоцій.
15. Поняття про пам'ять. Характеристика основних процесів пам'яті.
16. Класифікація видів пам'яті та їх взаємозв'язок.
17. Смыслові і механічне запам'ятовування та їх місце і роль у засвоєнні знань.
18. Відтворення, його види і роль у процесах засвоєння та збереження знань.
19. Умови ефективного запам'ятовування, збереження і відтворення інформації.
20. Забування, його причини і способи боротьби з ним.
21. Асоціація, її види.



22. Індивідуальні відмінності пам'яті.
23. Пам'ять в професійній діяльності медичної сестри.
24. Мислення як вища форма пізнавальної діяльності людини. Розуміння його специфіки у порівнянні з безпосереднім чуттєвим відображенням.
25. Розумові операції як основні механізми мислення, їх характеристика.
26. Класифікація видів мислення.
27. Логічні форми мислення.
28. Індивідуальні відмінності мислення. Прояв інтелектуальних здібностей у професійній діяльності медичної сестри.
29. Зв'язок мислення та мовлення.
30. Інтелект: основні підходи до розуміння.
31. Поняття про уяву та її своєрідність як пізнавального процесу.
32. Класифікація видів уяви, їх характеристика. Мрія як особливий вид уяви.
33. Прийоми створення образів уяви.
34. Уява і особистість. Уява в професійній діяльності медичної сестри.
35. Загальна характеристика емоційно-вольової сфери. Поняття про емоції та почуття.
36. Вираження емоцій та почуттів. Форми переживання емоцій та почуттів.
37. Стрес. Стрес фізіологічний і психологічний.
38. Види емоцій. Види почуттів. Вищі почуття.
39. Основні параметри емоційного процесу.
40. Емоції і здоров'я людини. Роль емоційних станів у регуляції поведінки та діяльності людини.
41. Поняття про волю. Психологічні теорії волі.
42. Проста та складна вольова. Структура і механізми складної вольової дії.
43. Поняття про вольове зусилля та силу волі. Безвілля та його причини.
44. Основні вольові якості особистості, їх формування. Вольові якості медичної сестри та їх значення в професійній діяльності.
45. Поняття про темперамент, його роль у психічному розвитку людини та в діяльності медичної сестри.
46. Основні властивості темпераменту. Фізіологічні основи темпераменту.
47. Теорії темпераменту.
48. Типи темпераментів, їх психологічна характеристика та діагностика.
49. Поняття про характер, його зв'язок із темпераментом. Фізіологічні основи характеру.
50. Структура характеру. Класифікація рис характеру.
51. Типове та індивідуальне в характері. Акцентуації характеру.
52. Формування характеру. Характер та індивідуальність людини. Характер і професійна діяльність медичної сестри
53. Різновиди реакції особистості на хворобу.
54. Нозогенії
55. Принципи класифікацій психосоматичних розладів
56. Основні теорії психосоматичних розладів.
57. Масковані депресії: клініка, діагностика, наслідки.
58. Психологічні зміни при захворюваннях серцево-судинної системи.
59. Психологічні зміни при захворюваннях бронхів та легень.
60. Зміни при захворюваннях травного тракту.
61. Психологічні особливості хворих при інфекційних захворюваннях, туберкульозі, СНІДу.
62. Психологічні особливості хворих при ендокринних, нервових та психічних захворюваннях.
63. Психологічні зміни у хворих жінок в гінекологічному стаціонарі.

64. Психологічні особливості жінок у період вагітності та родів.
65. Особливості психології хворих дітей та людей похилого віку.
66. Психологічні особливості хворих в хірургічному стаціонарі в до- і післяопераційному періоді, в ортопедії і травматології.
67. Психологічні особливості хворих в стоматології, офтальмології, отолярингології.
68. Психологічні особливості хворих з онкологічною патологією.
69. Вплив на психіку людини вроджених та набутих фізичних дефектів.
70. Девіантна поведінка.
71. Аддиктивна поведінка.
72. Особливості суїцидальної поведінки у хворих на соматичну патологію та при хімічних аддикціях.
73. Психологічні аспекти умирання та смерті.
74. Поняття «психогігієна» та «психопрофілактика».
75. Психогігієна праці медичного працівника.
76. Принципи психопрофілактики праці, побуту, сім'ї і сексуальних відносин.
77. Роль медичної сестри в профілактиці нозопсихологічних проявів.
78. Реабілітація соціальна та професійна, її основні розділи.
79. Психологічна та соціальна реабілітація осіб, які стали інвалідами під час проходження військової служби, та інших осіб, які постраждали під час виконання обов'язків військової служби (службових обов'язків) в Україні.
80. Показання та протипоказання для проведення окремих методів психотерапії.
81. Психологічне консультування.
82. Психологічна корекція.
83. Психологічна допомога у кризових періодах.

#### **Питання та завдання для поточного контролю знань і вмінь студентів:**

1. Визначення, предмет і задачі медичної психології.
2. Методи психологічного дослідження.
3. Принципи побудови цілеспрямованої психологічної бесіди.
4. Визначення психічного здоров'я та рівнів психологічної адаптації людини.
5. Критерії здоров'я ВООЗ.
6. Вплив особливостей віку та хронічних захворювань на особистість людини.
7. Визначення та типологія акцентуації особистості, тактика поведінки лікаря з пацієнтами, що мають акцентуовані риси особистості.
8. Визначення та класифікація основних типів відношення до хвороби, особливості поведінки хворих з такими типами реагування на хворобу.
9. Діагностика основних типів відношення до хвороби.
10. Вплив хвороби на пізнавальні процеси людини.
11. Вплив особливостей інтелекту хворого на лікувальний процес.
12. Вплив хвороби на емоційно-вольову сферу людини.
13. Вплив хвороби на емоційний стан, нозогенії.
14. Роль вольових якостей особистості у лікувальному процесі.
15. Зміни волі, потягів та поведінки під час хвороби.
16. Свідомість, самосвідомість. їх рівні.
17. Психодинамічний підхід у медицині.
18. Критерії непорушеної свідомості. Стани свідомості у хворого.
19. Вимоги до особистості медичних працівників.
20. Правила деонтології і субординації у медичному середовищі.
21. Види та особливості спілкування в медичному середовищі.
22. Психологічні особливості етапів діагностичного процесу.
23. Принципи спілкування лікаря з хворими та їх родичами.

24. Механізми виникнення конфліктів.
25. Класифікація конфліктів.
26. Структура конфлікту.
27. Техніки спілкування з конфліктними людьми.
28. Особливості вибору стратегії поведінки в конфліктній ситуації.
29. Основні правила спілкування медичної сестри та пацієнта
30. Спілкування медичної сестри та пацієнтів різних вікових груп.
31. Спілкування медичної сестри з родичами пацієнта.
32. Спілкування в робочому колективі.
33. Психосоматичний підхід як принцип лікувальної діяльності.
34. Емоційний стрес як фактор етіопатогенезу психосоматичних розладів.
35. Вплив психологічних факторів на перебіг соматичних розладів.
36. Теорії психосоматичних взаємовідношень.
37. Механізми психологічною захисту особистості.
38. Поняття адаптації та дезадаптації, дистрес.
39. Класифікація психосоматичних розладів. Непатологічні психосоматичні реакції.
40. Принципи профілактики психосоматичних розладів.
41. Психологічні зміни при захворюваннях серцево-судинної системи.
42. Психологічні зміни при захворюваннях бронхів та легень.
43. Зміни при захворюваннях травного тракту.
44. Психологічні особливості хворих при інфекційних захворюваннях, туберкульозі, СНІДі.
45. Психологічні особливості хворих при ендокринних, нервових та психічних захворюваннях.
46. Психологічні зміни у хворих жінок в гінекологічному стаціонарі.
47. Психологічні особливості жінок у період вагітності та родів.
48. Особливості психології хворих дітей та людей похилого віку.
49. Психологічні особливості хворих в хірургічному стаціонарі в до- і післяопераційному періоді, в ортопедії і травматології.
50. Психологічні особливості хворих в стоматології, офтальмології, отолярингології.
51. Психологічні особливості хворих з онкологічною патологією.
52. Вплив на психіку людини вроджених та набутих фізичних дефектів.
53. Психологічні аспекти залежності від психоактивних речовин, надцінні захоплення (гемблінг, інтернет - залежність), залежності харчової поведінки.
54. Різновиди суїцидальної поведінки, особливості суїцидальної поведінки у соматично хворих, та при залежностях.
55. Психологічні аспекти умирання та смерті.
56. Поняття «психогієна» та «психопрофілактика».
57. Психогієна праці медичного працівника.
58. Принципи психопрофілактики праці, побуту, сім'ї і сексуальних відносин.
59. Роль лікаря загальної практики в профілактиці нозопсихологічних проявів.
60. Реабілітація соціальна та професійна, її основні розділи.
61. Психологічна та соціальна реабілітація осіб, які стали інвалідами під час проходження військової служби, та інших осіб, які постраждали під час виконання обов'язків військової служби (службових обов'язків) в Україні.
62. Основні сучасні методи психотерапії, принципи психотерапії.
63. Показання та протипоказання для проведення окремих методів психотерапії.
64. Психологічна допомога у кризових періодах.
65. Психологічні особливості надання медичної допомоги у надзвичайних ситуаціях.

### **Перелік практичних навичок**

Самостійно вести спрямовану психологічну бесіду з хворими, скласти психологічний анамнез хвороби та життя, оцінювати психологічний стан хворого з формулюванням висновку експериментально-психологічного обстеження.

Вміти виявляти акцентуації характеру, а також проводити диференційовану психокорекцію виявлених особливостей особистості.

Визначити тип внутрішньої картини хвороби і типи реагування пацієнта на захворювання.

Формувати адекватне відношення до захворювання у пацієнта і підтримувати його на всьому протязі лікувально-діагностичного процесу.

Диференціювати психологічні особливості хворих при різних соматичних захворюваннях, визначати необхідність психологічної корекції з урахуванням індивідуальних особливостей пацієнта.

Дати психогігієнічні поради пацієнту соматичного профілю.

Виробити тактику спілкування з хворими та їх родичами з урахуванням принципів лікарської етики і деонтології.

Оцінити і провести корекцію взаємовідносин хворого з медичним персоналом.

Зробити аналіз професійно важливих якостей лікаря.

Вміти впроваджувати заходи первинної психопрофілактики синдрому емоційного вигорання в медичному середовищі.

Знати основні діагностичні алгоритми станів залежності (хімічна, Інтернет, гемблінг) й співзалежності та вміти їх застосовувати у практичній діяльності для профілактики та корекції.

Знати основні шляхи психопрофілактики суїцидальної поведінки та вміти своєчасно виявляти суїцидальні тенденції.

### **Рекомендована література**

1. Медична психологія: державний національний підручник / І.Д.Спіріна, І.С.Вітенко, О.К. Напрєєнко та ін. – Дніпропетровськ: ЧП «Ліра» ЛТД, 2012. – 444 с.
2. Medical psychology. State National Textbook / I.D.Spirina, I.S.Vitenko, O.K. Napreenko et al. – Dnipropetrovsk: 2015. – 376 с.
3. Загальна та медична психологія (практикум) / Під заг. ред. проф. І.Д.Спіріної, проф. І.С.Вітенка. - Дніпропетровськ, АРТ ПРЕС, 2002. 176 с.
4. Клиническая психология: Учебник для студентов мед. вузов / Н.Д. Лакосина, И.И. Сергеев, О.Ф. Панкова. - 2-е изд. - М.: "МЕДпресс-информ", 2005. - 416 с.
5. Любан-Плоцца Б. Терапевтический союз врача и пациента / Б. Любан-Плоцца, В.Запорожан, Н.Пряев. - К.: АДЕФ - Украина, 2001. - 292с.
6. Тюльпин Ю.Г. Медицинская психология: Учебник для вузов. - М.: Медицина, 2004. - 320с.
7. Александер Ф. Психосоматическая медицина. Принципы и практическое применение / Ф. Александер. - М.: Эксмо-Пресс, 2002. - 352 с.
8. Айві А. Цілеспрямоване інтерв'ювання і консультування. – К. Сфера, 1998.
9. Амон Г. Психосоматическая терапия. - СПб.: Изд-во "Речь", 2000. -238 с.
10. Булах І.С., Кузьменко В.У., Помиткін Е.О. Консультативна психологія: підручник / І. С. Булах, І. М. Бушай, В. У. Кузьменко, Е. О. Помиткін, Ю. А. Алексєєва; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, Ін-т соціології, психології та соц. комунікацій. - Вінниця: Нілан, 2014. - 484 с.
11. Вітенко І.С. Сімейна медицина. Психологічні аспекти діагностики, профілактики і лікування хворих / І.С. Вітенко, О.О. Чабан, О.О. Бусло - Тернопіль: Укрмедкнига, 2002. - 187с..
12. Кюблер-Росс Э. О смерти и умирании. - К.: София, 2001. — 320 с.

13. Лурия А.Р. Внутренняя картина болезни и патогенные заболевания. 4-е изд. – М., 1977.
14. Марторано Дж., Морган А., Фрайер У. Предменструальный синдром. - СПб.: Комплект, 1999. - 217 с.
15. Медична психологія. Навчальний посібник, рекомєнд. МОНУ для студентів ВНЗ / Пшук Н.Г., Маркова М.В., Кондратюк А.І., Стукан Л.В. - Вінниця, 2010. - 136с.
16. Михайлова Н.Ф., Спринц А.М., Шатова Е.П.. Медицинская психология с элементами общей психологии. - Санкт-Петербург: СпецЛит, 2005.
17. Москленко В.В. Соціальна психологія. - К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 688 с.
18. Шкурєнко Д.А. Общая и медицинская психология: Учебное пособие. Ростов-на-Дону: "Феникс", 2002. - 352с.